

*Система
місцевого
самоврядування
в Україні*

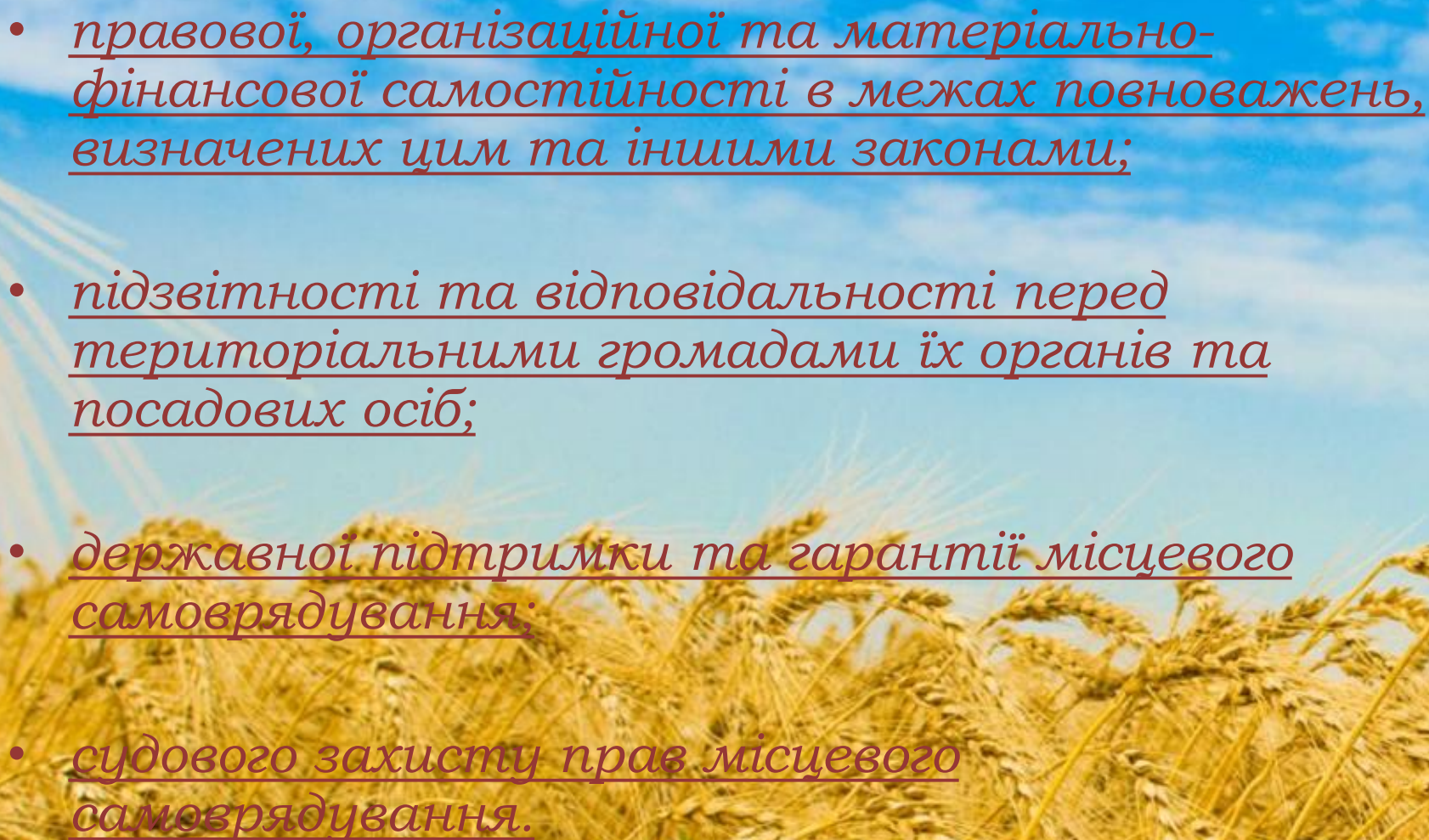
Закон України про місцеве самоврядування

- Стаття 2. Поняття місцевого самоврядування
- 1. Місцеве самоврядування в Україні - це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста - самотійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.
- 2. Місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

Місцеве самоврядування в Україні здійснюється на принципах:

- народовладдя (верховенство влади народу)
- законності (функціонування суспільства і держави на правових засадах)
- гласності (політика максимальної відвертості і свободи інформації)
- колегіальності (керівництво здійснюється не однією особою, а колегією)
- поєднання місцевих і державних інтересів;
- виборності;

-
- правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених цим та іншими законами;
  - підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб;
  - державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування;
  - судового захисту прав місцевого самоврядування.

Правова основа місцевого самоврядування

Правовою основою місцевого самоврядування в Україні є:

- *Конституція України;*
- *Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні";*
- *закони і підзаконні нормативно-правові акти, що приймаються на їх основі;*
- *акти органів місцевого самоврядування, що приймаються в рамках їх компетенції.*

Система місцевого самоврядування включає:

1. територіальну громаду;
2. сільську, селищну, міську раду;
3. сільського, селищного, міського голову;
4. виконавчі органи сільської, селищної, міської ради;
5. районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст;
6. органи самоорганізації населення.

- Сільські, селищні, міські ради є органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в їх інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, законами.
- Виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи. Виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад є підконтрольними і підзвітними відповідним радам, а з питань здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади — також підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.
- Сільський, селищний, міський голова є головною посадовою особою територіальної громади відповідно села (добровільного об'єднання в одну територіальну громаду жителів кількох сіл), селища, міста, обирається відповідною територіальною громадою на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування строком на чотири роки в порядку, визначеному законом, і здійснює свої повноваження на постійній основі. Сільський, селищний, міський голова очолює виконавчий комітет відповідної сільської, селищної, міської ради, головує на її засіданнях.

Органам місцевого самоврядування законом можуть надаватися окремі повноваження органів виконавчої влади, у здійсненні яких вони є підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.

Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад стосуються наступних сфер діяльності:

- соціально-економічного і культурного розвитку, планування та обліку;
- в галузі бюджету, фінансів і цін;
- щодо управління комунальною власністю;
- в галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку;
- у галузі будівництва;
- освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту;
- з регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища;
- соціального захисту населення;
- в галузі зовнішньоекономічної діяльності;
- в галузі оборонної роботи;
- щодо вирішення питань адміністративно-територіального устрою;
- щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян тощо.

Культура

Будівництво

Охорона
здоров'я

Питання, які
вирішують
територіальні
громади

Житлово-
комунальне
господарство

Благоустрій,
охорона
довкілля

Правопорядок

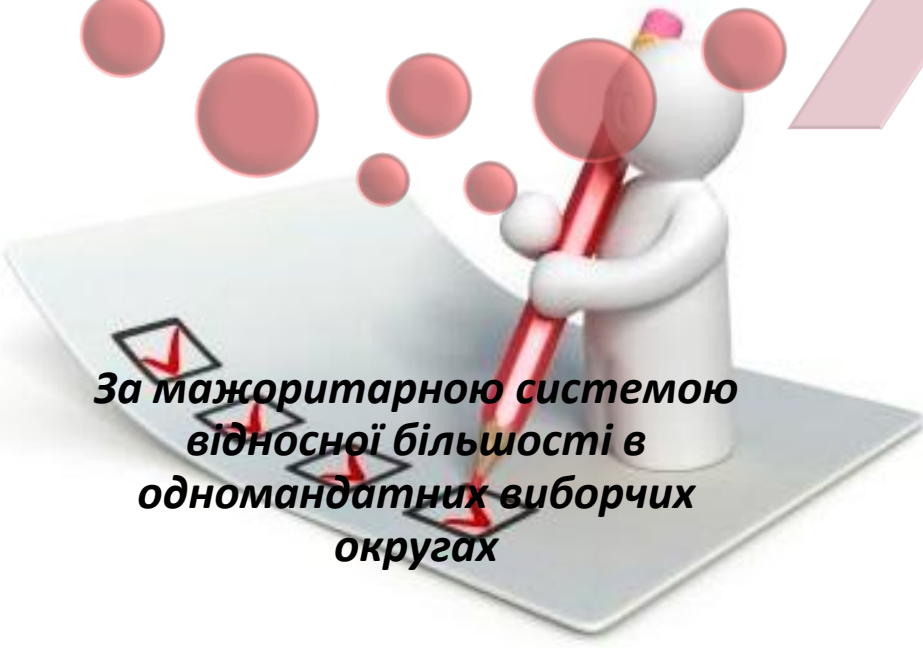
Матеріальна та фінансова основа місцевого самоврядування

Матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад.

Держава бере участь у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування, фінансово підтримує місцеве самоврядування.

**За виборчими списками
кандидатів у депутати від
місцевих
організацій політичних партій**

**За мажоритарною системою
відносної більшості в
одномандатних виборчих
округах**

**Вибори
депутатів
міських
рад**

- Вибори депутатів сільських, селищних рад проводяться за мажоритарною системою відносної більшості в одномандатних виборчих округах, на які поділяється вся територія відповідно села (кількох сіл, жителі яких добровільно об'єдналися у сільську громаду), селища.
- Вибори сільських, селищних, міських голів проводяться за мажоритарною виборчою системою відносної більшості в єдиному одномандатному окрузі, межі якого збігаються з межами села (кількох сіл, жителі яких добровільно об'єдналися у сільську громаду), селища, міста, згідно з існуючим адміністративно-територіальним устроєм.
- Вибори депутатів районних рад проводяться за пропорційною системою. Вибори депутатів обласних рад, міст Києва та Севастополя проводяться також за пропорційною системою.

ІСТОРИЯ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

- Місцеве самоврядування в Україні історично пройшло відносно довгий і тернистий шлях. Вчені виділяють чотири основні історичні періоди становлення місцевого самоврядування на території нинішньої України.
- Перший період пов'язують із зародженням та розвитком таких форм місцевого самоврядування слов'ян, в центрі яких перебували рід та громада. Цей період тривав до середини XIV століття і охоплював також зародження і формування держави на українських землях. Самоврядні сільські і міські общини справді були центрами громадського самоврядування ще з часів Київської Русі. Вони захищали і представляли інтереси своїх мешканців у відносинах з тодішньою державною (князівською) владою чи феодалами та іншими общинами. З літописів тих часів дізнаємось, що в давньоруських містах виборні тисяцькі і соцькі з числа бояр керували повсякденним життям общин.

- Другий період, що тривав із середини XIV ст. і до першої половини XVII ст., характеризується впливом і поширенням західноєвропейських форм організації самоврядування. При цьому процес «європеїзації» самоврядування відбувався більш інтенсивно на землях нинішньої Західної України. Класичним актом децентралізації суверенної влади середньовічної держави та її правителя (короля) на рівень міста і його громади була Магдебурзька грамота або коронні грамоти. Міські громади отримували разом із грамотами цілу систему пільг (по сплаті податків) і компетенції для самостійного вирішення міською владою. З формуванням у XV ст. на українських землях козацтва, утворюється і нова організаційна спільність жителів козацького поселення – громада. Кожен, хто опинявся на козацьких землях, вважався вільним від кріпацтва, отримував рівні з іншими права на землю та на участь у самоврядуванні. Міське, сільське та козацьке самоврядування ефективно діяло і у Козацькій державі, створеній гетьманом Богданом Хмельницьким.
- Третій період тривав до 20-х років XX ст. Однією з його особливостей були сильні відмінності в сутності елементів самоврядування для територій України, що входили до царської Росії, та для територій Західної України, які входили в різні періоди до Польщі, Угорщини та Австро-Угорської імперії.

- Так приєднання у XVII ст.. українських земель до Російської імперії спричинило якісні зміни і у розвитку форм самоврядування, хоча окремі органи української державності діяли у складі царської Росії понад сто років. Впродовж цього часу тривав процес уніфікації атрибутів та інституцій суспільного життя Росії та України. Остаточна ліквідація Запорізької Січі у 1775 році та скасування у 1781 році полково-сотенного адміністративно- територіального устрою зруйнували і діючу тривалий період в Україні систему місцевого самоврядування, і Магдебурзьке право. Грамота на права і вигоди містам Російської імперії 1785 року, що прийшла на зміну системі козацького самоврядування, давала можливість міським жителям формувати «градское общество», яке користувалось окремими правами: обирало міського голову, бургомістрів і членів магістрату, складало міську скарбницю на основі добровільних внесків. Сільське самоврядування діяло на основі «Положення о сельском состоянии». В ньому формуванню сільських громад та волостей і їх врядуванню присвячувався окремий розділ.

- Четвертий період, що розпочався у 20-і роки минулого століття, триває й донині. Він загалом відмітний чисельними спробами розбудови місцевого самоврядування як невід'ємного елемента незалежної і суверенної держави Україна. Так в універсалах Центральної Ради та у проекті Конституції Української Народної Республіки (УНР), незважаючи на політичні складнощі після краху Російської імперії, діяльності місцевих органів влади приділялась велика увага. У радянський період існувала жорстка централізації державної влади і управління. Юридично і практично були закріплені принципи повного домінування держави в місцевих органах влади. На територіях Західної України, Закарпаття і Буковини, які у період між двома світовими війнами не входили до складу УРСР, діяли системи місцевого самоврядування, відповідно, буржуазних держав того періоду – Польщі, Чехословаччини і Румунії. Новітня історія місцевого самоврядування в Україні почалася після прийняття 7 грудня 1990 р. Закону «Про місцеві ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування». З прийняттям Конституції України 1996 р. місцеве самоврядування отримало конституційний статус, стало однією із засад конституційного ладу України.

Дякуємо за увагу 😊